«2013: Έτος Εθνάρχη Μακαρίου Γ΄», ένας σύντομος απολογισμός

Του Αντρέα Κ. Φυλακτού, δ. φ.,
Γενικού Διευθυντή του Ιδρύματος
Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄

1. Σκοπός και προετοιμασία των δραστηριοτήτων του Ιδρύματος.

Σκοπός των δραστηριοτήτων και των διαφόρων εκδηλώσεων του «Έτους Μακαρίου» ήταν η απότιση φόρου τιμής και η διατήρηση της μνήμης του αοίδιμου Εθνάρχη Μακαρίου Γ΄, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης εκατόν χρόνων από τη γέννησή του (1913-2013), από το Ίδρυμα που φέρει το όνομά του.

Το Μάιο του 2012, ο Γενικός Διευθυντής (Γ. Δ.) του Ιδρύματος υπέβαλε προς το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ. Σ.) του Ιδρύματος εισήγηση για τη σύσταση Οργανωτικής Επιτροπής, η οποία θα ανελάμβανε την υποχρέωση να υποβάλει προς το Ίδρυμα προτάσεις και απόψεις για την ανάληψη δραστηριοτήτων και τη διοργάνωση εκδηλώσεων μνήμης και τιμής για το Μακάριο. Η εισήγηση, η οποία εγκρίθηκε από το Δ. Σ. στη συνεδρία του της 30ής Μαΐου 2012 περιελάμβανε, εκτός από τα μέλη της Επιτροπής, τις κυρίες Φάνη Λούκα, Στέλλα Δυμιώτη και τους κυρίους Μιχάλη Κολοκασίδη, Γιάννη Λάμπρου και Νέαρχο Νεάρχου, προκαταρκτικό πρόγραμμα για τις εκδηλώσεις και τις άλλες δραστηριότητες για το «2013: Έτος Εθνάρχη Μακαρίου Γ΄». Στις 17 Δεκεμβρίου 2012, το Δ. Σ. του Ιδρύματος ενέκρινε το πλήρες πρόγραμμα των εκδηλώσεων και άλλων δραστηριοτήτων για το Έτος Μακαρίου. Παρακάτω, καταγράφονται, με μεγάλη συντομία, όλες οι δραστηριότητες και εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν από τον Ιανουάριο ως το Δεκέμβριο του 2013.

εικ.1

2. Εκδόσεις

Από το Ίδρυμα Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ εκδόθηκαν δύο βιβλία, που αναφέρονται στον Εθνάρχη Μακάριο Γ΄. Το πρώτο είναι το βιβλίο του δημοσιογράφου Ντίνου Ηλιάδη, *Ο Άνθρωπος Μακάριος*, Λευκωσία 2013 (εικ.1). Στην έκδοσή του αυτή, ο συγγραφέας προβάλλει τα γενικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα της πολυσύνθετης προσωπικότητας του Μακαρίου με βάση σημαντικά γεγονότα και περιστατικά, τα οποία αντλούνται από τη θυελλώδη ζωή του. Το δεύτερο βιβλίο είναι έργο του Νέαρχου Νεάρχου, *Ποιήματα αφιερωμένα στον Αρχιεπίσκοπο και Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Μακάριο Γ΄, 1954-1977* (εικ.2). Μέσα από τα ποιήματα του τόμου αυτού, της περιόδου της αποικιοκρατίας, του απελευθερωτικού αγώνα καταφαίνεται η μεγάλη αγάπη, ο αγνός πατριωτισμός και η εμπιστοσύνη που έτρεφαν ο απλός λαός, αλλά και οι διανοούμενοι όχι μόνο της Κύπρου, αλλά και ολόκληρου του Ελληνισμού, προς το πρόσωπο του αείμνηστου Εθνάρχη. Ένας

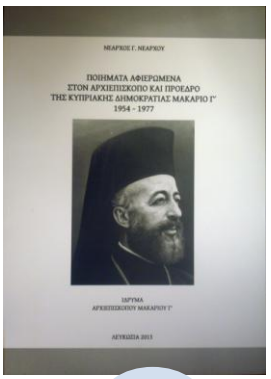

εικ.2

τρίτος τόμος με όλες τις ομιλίες και ανακοινώσεις που εκφωνήθηκαν μέσα στο «Έτος Εθνάρχη Μακαρίου Γ΄» αναμένεται να εκδοθεί μέσα στο 2014.

3. Εκδηλώσεις

Όλες οι εκδηλώσεις, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στην αίθουσα τελετών του Ιδρύματος, αποσκοπούσαν στην προβολή της προσωπικότητας και του έργου του Αρχιεπισκόπου και πρώτου Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας στα δύσκολα χρόνια της Αγγλοκρατίας, στην περίοδο του αγώνα του κυπριακού λαού για την αποτίναξη του αποικιακού ζυγού και στα χρόνια της ανεξαρτησίας. Οι εκδηλώσεις αυτές χωρίστηκαν σε τρεις ενότητες: Η πρώτη, με τον τίτλο «Η προσφορά του Εθνάρχη Μακαρίου Γ΄ στην Εκκλησία», η δεύτερη με το θέμα: «Ο Εθνάρχης Μακάριος ως πολιτικός αρχηγός του απελευθερωτικού αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α., 1955-1959» και η τρίτη: «Ο Μακάριος, πρώτος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας». Κρίθηκε, επίσης, αναγκαίο, μέσα στα πλαίσια των εορτασμών αυτών, να διοργανωθεί και μια τέταρτη, μουσική αυτή τη φορά εκδήλωση, με τον τίτλο «Νότες και στίχοι για το Μακάριο». Για την υλοποίηση του πιο πάνω σκοπού διοργανώθηκαν οι ακόλουθες τέσσερις, κατά χρονολογική σειρά, σημαντικές εκδηλώσεις:

εικ.3

εικ.4

3.1. Σάββατο, 19 Ιανουαρίου 2013: Εκδήλωση με θέμα: «Η προσφορά του Εθνάρχη Μακαρίου Γ΄ στην Εκκλησία». Καλωσόρισμα από το Γ. Δ. του Ιδρύματος και χαιρετισμοί από το Μακαριότατο και από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ομιλητές: ο Μητροπολίτης Πάφου κ. Γεώργιος με θέμα: «Ο Μακάριος ως Εκκλησιαστικός Ηγέτης» (εικ.3) και ο Μητροπολίτης Κένυας κ. Μακάριος (εικ.4) με θέμα: «Το ιεραποστολικό έργο του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄». Το ανέκδοτο χερουβικό, σύνθεση 2009, κατά μίμηση των παλαιών σε ήχο α΄ τετράφωνο έψαλε ο χορός ψαλτών της Μητρόπολης Τριμυθούντας, τον οποίο διηύθυνε ο κ. Ευάγγελος Γεωργίου (εικ.5). Μετά την εκδήλωση τελέστηκαν τα εγκαίνια έκθεσης βιβλίου για το Μακάριο, στη Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος από το Μακαριότατο (εικ.6).

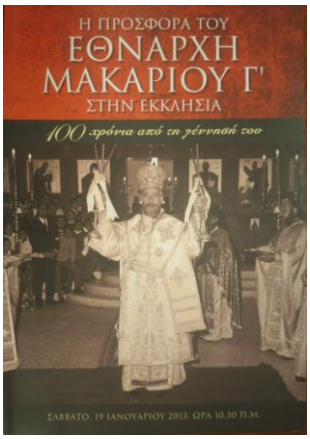

εικ.5

εικ.6

3.2. Σάββατο, 6 Απριλίου 2013: Ημερίδα με θέμα: «Ο Εθνάρχης Μακάριος ως πολιτικός αρχηγός του απελευθερωτικού αγώνα της Ε. Ο. Κ. Α., 1955-1959» (εικ.7). Καλωσόρισμα από το

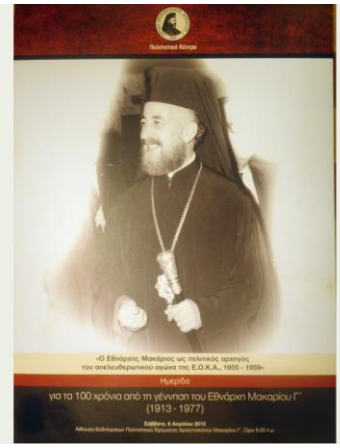

Γ. Δ. του Ιδρύματος και χαιρετισμοί από το Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο (εικ.8) και από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας (εικ.9). Ανακοινώσεις από τους: Πέτρο Παπαπολυβίου, «Η προετοιμασία του Αγώνα 1955-59» (εικ.10), Νταϊάνα Μαρκίδου, «Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος και η μεταβατική περίοδος 1959-1960» (εικ.11), Βαγγέλη Κουφουδάκη, «Κύπρος και Υπερδυνάμεις» (εικ.12), Μάριο Ευρυβιάδη, «Διπλωματία ταξιδιών Μακαρίου Γ΄» (εικ.13), Ιωάννη Λάμπρου, «Οι διαπραγματεύσεις Μακαρίου – Χάρντιγκ και οι λόγοι της αποτυχίας τους» (εικ.14), Νέαρχο Νεάρχου, «Ο Μακάριος μέσα από την ποίηση: Σύμβολο αγώνα, ασπίδα και θώρακάς του ο λαός» (εικ.15), Γιώργο Γεωργή, «Μακάριος και Σεφέρης» (εικ.16).

εικ.7

εικ.8

εικ.9

εικ.10

εικ.11

εικ.12

εικ.13

εικ.14

εικ.15

εικ.16

Μετά το τέλος της ημερίδας, ο Μακαριότατος εγκαινίασε έκθεση με θέμα: «Μακάριος και Καλές Τέχνες», στην Πινακοθήκη του Ιδρύματος (εικ.17-18).

εικ.17

εικ.18

3.3. Σάββατο, 5 Οκτωβρίου 2013: Ημερίδα με θέμα: «Ο Μακάριος, πρώτος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας». Καλωσόρισμα από το Γ. Δ. του Ιδρύματος (εικ.19-20). Ανακοινώσεις από τους: Γιώργο Πική, «Μακάριος, πρώτος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, η Πολιτεία και το Δίκαιο» (εικ.21), Μιχάλη Κολοκασίδη, «Κοινωνική και οικονομική πολιτική Μακαρίου Γ΄» (εικ.22), Καλλιόπη Πρωτοπαπά, «Η εκπαιδευτική πολιτική της Κυπριακής Δημοκρατίας επί Προέδρου Μακαρίου, 1960-1977» (εικ.23), Νίκο Χριστοδουλίδη, «Πρώτη προσπάθεια διευθέτησης του Κυπριακού, μετά την τουρκική εισβολή του 1974: Ο ρόλος των Αμερικανών και Βρετανών» (εικ.24), Γεώργιο Καζαμία, «Ατελέσφορες συζητήσεις: μια βρετανική πρωτοβουλία για τη σύσφιξη σχέσεων Κύπρου – Λιβύης το καλοκαίρι του 1966» (εικ.25), Ευάνθη Χατζηβασιλείου, «Ο Μακάριος, η Κυπριακή Ανεξαρτησία και το Διεθνές Σύστημα στη δεκαετία του 1960» (εικ.26), Γιώργο Κολοκασίδη, «Μακάριος και Διζωνική» (εικ.27), Ντίνο Ηλιάδη, «Ο Μακάριος ως άνθρωπος» (εικ.28), Ανδρέα Θεοφάνους, «Η πολιτική διαθήκη Μακαρίου Γ΄ και ο ιστορικός συμβιβασμός» (εικ.29).

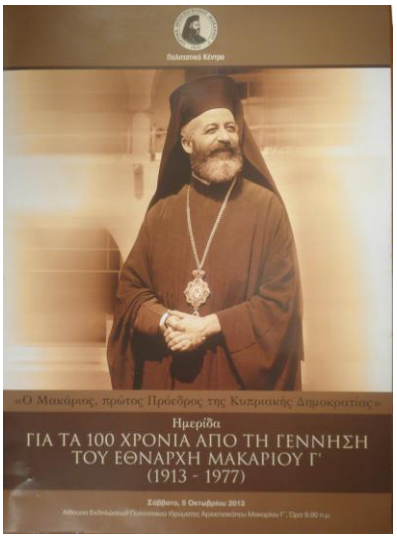

εικ.19

εικ.20

εικ.21

εικ.22

εικ.23

εικ.24

εικ.25

εικ.26

εικ.28

εικ.29

εικ.30

3.4. Τετάρτη, 27 Νοεμβρίου 2013: Χορωδιακή μουσική εκδήλωση με θέμα: «Νότες και στίχοι για το Μακάριο» (εικ.30). Στην εκδήλωση συμμετείχαν τέσσερις χορωδίες της Λευκωσίας: «Η φωνή της Κερύνειας», με μαέστρο τη Νέλλη Λουκαΐδου (εικ.31), σόλο Κύρος Πατσαλίδης, βαρύτονος και Τασούλα Βορκά, σοπράνο, στο πιάνο ο Κωνσταντίνος Σωτηρίου (εικ.32), η χορωδία της ΠΑ. ΣΥ. ΔΥ., με μαέστρο τη Μαρία Μήτσα (εικ.33), σόλο Κύρος Πατσαλίδης, στο πιάνο ο Μάριος Ιωάννου (εικ.34), η χορωδία Τ. Ε. Υ. – Α. ΤΗ. Κ., με μαέστρο τη Ρίτα Ολυμπίου (εικ.35), στο πιάνο η Χρύσω Κίτσου (εικ.36) και η χορωδία «Λέανδρος Σίταρος» της Πνευματικής Στέγης Λευκωσίας, με μαέστρο τη Μάρω Σκορδή (εικ.37), σόλο: Κύρος Πατσαλίδης, στο πιάνο οι Μπόρις Αλεξαντρόφ και Μάριος Ιωάννου (εικ.38). Έγινε καλωσόρισμα από το Γενικό Διευθυντή του Ιδρύματος πριν από την εκτέλεση του μουσικού προγράμματος. Στο τέλος της εκδήλωσης, ο Θεοφιλέστατος Μεσαορίας κ. Γρηγόριος, εκπροσωπώντας το Μακαριότατο, ο οποίος οικουρούσε, απένειμε στις διευθύντριες των χορωδιών και στους σολίστες αναμνηστικά διπλώματα (εικ.39-41). Η προσέλευση του κοινού υπήρξε αθρόα.

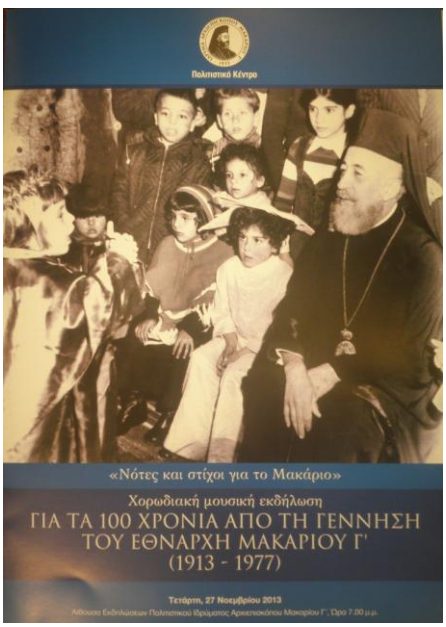

εικ.30

εικ.31

εικ.32

εικ.33

εικ.34

εικ.35

εικ.36

εικ.37

εικ.38

εικ.39

εικ.40

εικ.41

4. Συνεργασία με άλλους φορείς

Το Ίδρυμα συνεργάστηκε και με άλλους φορείς για την αποδοτικότερη επίτευξη των στόχων του. Με επιστολή που απέστειλε στις 30 Απριλίου 2012 προς το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, ο Γ. Δ. ενημέρωνε για τις εκδηλώσεις του Ιδρύματος και εισηγείτο τρόπους συνεργασίας. Στις 10 Οκτωβρίου 2013, το Υπουργείο διοργάνωσε επίσημη εκδήλωση μνήμης και τιμής στην Αίθουσα Τελετών του Ιδρύματος, μέσα στα πλαίσια των εκδηλώσεών του για το Έτος Μακαρίου. Συνεργασία για το Έτος Μακαρίου υπήρξε και με το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων. Στις 11 Ιουνίου 2012, με επιστολή του προς τον Υπουργό Συγκοινωνιών και Έργων ο Γ. Δ. υπέβαλε την παράκληση για έκδοση γραμματοσήμου ή σειράς γραμματοσήμων για να τιμηθεί η μνήμη του Εθνάρχη. Το Υπουργείο ανταποκρίθηκε θετικά στην εισήγηση του Ιδρύματος και στις 19 Ιανουαρίου κυκλοφόρησε γραμματόσημο με το πορτραίτο του Μακαρίου, όπως επίσης και φάκελο πρώτης ημέρας κυκλοφορίας. Επίσης, ο Γ. Δ. απέστειλε προς τον Καλλιτεχνικό Διευθυντή της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου, στις 9 Απριλίου 2012, επιστολή με την εισήγηση να γίνει μουσικό αφιέρωμα στο Μακάριο στις 19 Ιανουαρίου 2013. Η συνεργασία αυτή, για λόγους καθαρά τεχνικούς, δεν κατέστη δυνατό να πραγματοποιηθεί. Ωστόσο, η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου αφιέρωσε συναυλία της για τα 100 χρόνια από τη γέννηση του Μακαρίου Γ΄. Ακόμη, συνεργασία υπήρξε και με το Ελληνικό Κέντρο Λονδίνου. Το Ίδρυμα απέστειλε με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο αρκετές φωτογραφίες του Εθνάρχη (εικ.42), οι οποίες προβλήθηκαν στη διάρκεια της εκδήλωσης που διοργάνωσε το Κέντρο στο Λονδίνο, στις 13 Νοεμβρίου 2013.

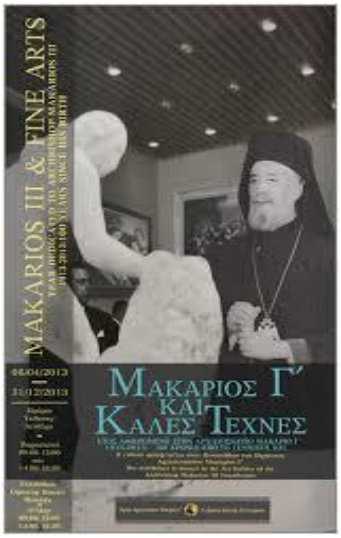

εικ.42

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε πως όλες οι δραστηριότητες και εκδηλώσεις για το «2013: Έτος Εθνάρχη Μακαρίου Γ΄», από το Ίδρυμα που φέρει το όνομα του Εθνάρχη, υπήρξαν επιτυχείς και η ανταπόκριση του κοινού συγκινητική. Τιμήθηκε η μνήμη του μεγάλου τέκνου της Κύπρου και προβλήθηκαν η προσωπικότητα και η προσφορά του στον νησί μας και στον Ελληνισμό ολόκληρο. Δε διαφεύγει της προσοχής, βέβαια, το γεγονός ότι μέσα σε ένα χρόνο, δεν ήταν δυνατό να παρουσιαστεί έστω και ένα μέρος από τον πολύτιμο θησαυρό της κληρονομιάς που μας κατέλειπε ο αείμνηστος Εθνάρχης. Η πλούσια σε δράση, σημαντική και πολύχρονη προσφορά του στον αγαπημένο λαό του δεν μπορεί να κλειστεί μέσα στο ελάχιστο χρονικό αυτό διάστημα. Ούτε μπορεί με την όποια φιλότιμη ή αυθαίρετη προσπάθεια να συμπτυχθεί η πολυσχιδής δραστηριότητά του για να χωρέσει μέσα στις δράσεις και εκδηλώσεις που πραγματοποίησε το Ίδρυμα το 2013. Αυτό που επιχειρήθηκε και παρουσιάστηκε ήταν κάποιες παράμετροι της μοναδικής προσωπικότητάς του και κάποιες πτυχές της πλούσιας και ευεργετικής προσφοράς του.

Α. Κ. Φυλακτού,
Λευκωσία, 13 Δεκεμβρίου 2013.
Ακφ/ακφ